

Aflat la cea de-a doua carte de poezie, Sandu Frunză creează un spațiu de profundă intimitate căruii îi creionează harta, cu atenție la hotarele dantelate de fiorduri. Un spațiu în care se întâlnesc iubirea, sacralul, filosofia, într-un continuu joc de lumini și umbre, de voci și ecouri. Din acest schimb de idei se naște o poezie cadențată de efuziune și cuminenție, de avânt și timiditate: „ca o înfiorare sublimă, asemănătoare/ tropotelor unui cal/ care aleargă în lumina lunii/ de parcă numai așa/ s-ar putea trăi și s-ar putea muri.”

ANDREA H. HEDEȘ

Cu ecouri filosofice și pulsuni poetice, în care metafora își etalează capacitatea emoțională, se întrupează povestea de iubire pe care ne-o propune Sandu Frunză.

Cu reușite convingătoare atunci când filosoful îl lasă în pace pe poet – fiindcă ele, „cuvintele, sfintele” sunt capcane viclene din care versul poate ieși cu brațele frânte - nu numai „trupul se aprinde din trup”, ci și poemul se luminează de străfulgerări lirice interesante: „Dacă n-ai fi existat/ Dumnezeu ar fi plâns în mine” ori, într-o replică pavesiană, „va veni iubirea/ și va avea ochii tăi”.

Atunci când cheamă într-ajutor simplitatea: „Nimic nu poate fi mai frumos decât/ glezele tale / mângăiate de iarbă” sau „Frumoasă era azi umbra ta”, atunci când uită să explice și se lasă pradă incertitudinii atât de certe a poeziei, Sandu Frunză ne face părtașii unui parcurs auroral al iubirii cu ecouri din încântătoarea Cântare a cântărilor: „Trupul tău de lună și miere” ori „gura ei ca un trandafir arzând în ploaie”.

Să-l citim în lumina unei bune-cuviințe și-a unui halou de puritate sentimentală care nu se mai poartă în lumea noastră apteră și dezamățată!

HORIA BĂDESCU

Dacă activitatea eseistică a lui Sandu Frunză, cunoscut universitar clujean, este, pe cât de variată, pe atât de ofertantă din punctul de vedere al înțelegerii actualității, din perspective teologice, filosofice, literare sau sociologice, poezia acestuia trădează sensibilitatea și perseverența unui arheolog al erosului. Experiențele erotice, ipostaziate într-o serie de evocări sau metamorfoze ale iubitei, sunt livrate, în volumul *Dulcea mea toamnă*^[1], printr-un discurs format din mai multe straturi poetice. Primul este cel evocativ-reflexiv, care conferă declarării ardente a iubirii necondiționate, o nuanță insolită. Al doilea, poate cel mai pregnant, ne oferă destule mostre de expresivitate care intensifică trăirea, nuanțează imagistic fiecare secvență încărcată de ritmurile unei tandreți febricitare.

O resurrecție a unui romantism de altădată, practică Sandu, prin poezia acestuia amintind de lirica trubadurilor, datorită atât admirației față de prezența feminină, încadrată într-un medalion inefabil, cât și imboldului hieratic al trăirii și celebrării iubirii. Chiar dacă anumite secvențe suferă de un anumit manierism, folosind, cu un ușor iz clișeic, câteva motive, teme sau simboluri, recurente într-un imaginar erotic, poetul păstrează aceeași atitudine

tonică și aceeași bucurie ardentă, făcând din orice prilej al apropierii afective o componentă a unei trăiri miraculoase, ideale. Practic, portretul iubitei însuflețește totul, prilejuind o transfigurare epifanică a lumii. Destule cadre evocative îmbină o expresivitate cromatică și caldă cu un soi de pietate erotică:

„Iubirea ca o piatră prețioasă/ în rozariul inimii/ ți-am lăsat s-o numeri” sau „Mai armonioasă decât unduirea/ cedrilor Libanului/ Mai sfioasă decât purtătoarea de aromate/ înfiorată sub cruce/ Mai veselă decât surâzător râul Săsar/ ne-ar cuprinde în curgerea lui/ Înainte de a salva lumea purtând iubirea mea/ coboară/ liniile miraculoase ale trupului tău/ Între palmele mele/ pline de așteptarea ta”(O *celebrare a iubirii*).

Ni se dezvăluie, în aceste versuri pline de-o candoare fremătătoare, un profund atașament scurtcircuitat de reverii dionisiace sau de impulsuri expresioniste.

Între adorare și candoare, între pietatea solemnă și sublimarea erotică a oricărei rațiuni sau acțiuni, pendulează secvențele în care evocarea sau prezenteificarea iubitei trece de la extaz la contemplare, de la ipostazierea onirică la cea mai francă și percutantă descriere a apropierii dintre doi oameni, aurolată de fiorul divin, căci, așa cum afirmă poetul:

„Dacă n-ai fi existat/ Dumnezeu ar fi plâns în mine/ Și m-ar fi vegheat/ Până la ivirea ta” (Dacă n-ai fi existat).

Nucleul metaforic al majorității acestor poeme reprezintă combustia grea a fiecărei evocări în parte. Portretul acestei experiențe erotice, dincolo de-o expresivitate inensă a simțirii și a închipuirii, dezvăluie o metaforă insolită, prin intermediul căreia iubirea devine talantul care face posibilă Trecerea mai presus de fire:

„va veni iubirea/ frumoasă ca ochii tăi/ mi se va dezvălui/ ea va fi bănuțul de aur/ cu care voi plăti/ trecerea anevoioasă/ prin frontierele morții” (*Transcenderea*).

Apropierea tandră dintre cei doi îndrăgostiți este evocată printr-o notație vivantă, ce dezvăluie un subtil și plin de candoare spectacol al simțurilor/ al simțurilor. Iar imaginile intensificate hiperbolic de suflul erotic redesenează atât lumea interioară, cât și cea exterioară, din linii sau nuanțe inefabile:

„Tresar la fiecare atingere a ta/ De parcă Dumnezeu mi-ar pune mâna pe umăr/ Te iau în brațe și simt/ că șoldurile tale/ își imaginează/ Cum șarpele Kundalini/ urcă și se dezvăluie în deschiderea spre lumină/ a capului meu/ aflat când în nori, când în strălucire/ Întregul cosmos vibrează/ Doar cu trupul tău/ Cu trupul meu” (O vibrație divină).

Din nou, portretul iubitei pare a fi țesut parcă din același fir inefabil, un bun conductor al candorii și al expresivității intense: „Ești apa tămăduitoare/ a izvorului ce stă de veghe/ în

trupul meu/ ca într-o biserică/ la care pelerinii/ vin de iubirile pierdute/ să se vindece” (*Tu ești liniștea mea*).

Totul în jur este impregnat de prezența acesteia. Peretele nu mai devine o barieră, se transparentizează, dezvăluind mișcarea și, mai presus de toate, ardența sau dinamismul ireal al experiențelor erotice. Spațiul întreg trece printr-o puternică metamorfoză dictată de simțurile care proiectează viziunea unei conjugări solemn-tandre dintre sacru și erotic:

Stau în lumina difuză a nopții/ Și toate iau chipul tău/ Peretele pare un singur chip/ Aș trece prin el/ cu trupul meu inesațiabil/ Dar teamă îmi este/ să nu te tulbur/ cu lumina ce din tine s-ar naște/ Peretele ca o cruce/ Pusă de strajă candorii între paturile situate de-o parte și alta a crucii/ În timp ce visele mele/ aleargă ca într-un tren de noapte/ fără de noapte/ lubito, parcă ne desparte peretele dintre viață și moarte” (Peretele).

În ceremonialul în care trubadurii își declarau admirația față de doamna inimii lor, ar fi potrivite, cu siguranță, și versurile lui Sandu Frunză. Chiar ar reuși să convingă.

---

[1] Sandu Frunză, *Dulcea mea toamnă*, Ed. Neuma, Cluj, 2024.

SAVU POPA

Este scriitor și profesor de limba și literatura română, doctor în filologie, în cadrul Școlii Doctorale din cadrul „Universității de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie” George Emil Palade” din Târgu Mureș, cu o teză despre ipostazele teatralității și ale realității din adânc în poezia optzecistă.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România – Filiala Sibiu. A publicat în numeroase reviste de prestigiu din țara, dintre care amintim: România literară, Euphorion, Ateneu, Sintagme literare, Discobolul, Familia, Tribuna, Hyperion, Bucovina literară, Banchetul, Litere, Steaua. Kryton (*Madrid*), Itaca (*Dublin*), etc.

Premiul pentru debut în volum Ipostaze oferit de către Uniunea Scriitorilor (filiala Sibiu), Marele Premiu „Traian Demetrescu”, 2016, Craiova (poezie). Premiul- Literatura Tinerilor Neptun ed. I, organizată de către Uniunea Scriitorilor din România, Premiul I – Concursul Național de proză „Mihail Sadoveanu”, organizat de Muzeul Național al Literaturii Române Iași etc.

<https://revistapsyche.ro/2024/04/06/savu-popa-un-trubadur-contemporan/>